

Ὡς μέσο ἀμυντικὸ ἐναντίον τῆς ὁρμῆς τῆς ἱστορικῆς δικαιοσύνης οἱ μπουρζοάδες διάλεξαν τὸν κυνισμό.

Ἀξιωματικοί, πῶλαβαν μέρος στὸν τελευταῖο πόλεμο, διηγούνται πὼς οἱ Ρούσοι στρατιῶτες κάθε φορὰ πού θὰ παράδιναν στὸν ἐχτρὸ τὶς θέσεις τους πᾶσιζαν ὄχι μονάχα νὰ καταστρέφουν, ὅ,τι μπορούσε νὰ καταστραφῆ, μὰ νὰ λερώσουν, νὰ μολύνουν κι αὐτὸ τὸ ἔδαφος πού τοὺς εἶχε προστατέψει.

Τὸ ἴδιο φαινόμενο βλέπει κανένας στὴ φιλολογία καὶ στὴ ζωὴ τοῦ καιροῦ μας: μὲ τὸ προαίσθημα τῆς σιμώνουσας στιγμῆς νὰ παραδώσουν στὸ λαὸ τὶς θέσεις τους, οἱ νικημένοι τοῦ μέλλοντος βάζουν τὰ δυνατά τους νὰ λερώσουν, νὰ μολύνουν, ὅ,τι κι ἂν μπορούν.

Μέσα σ' ὅ,τι καταστρέφεται ὑπάρχουν βέβαια πολλὰ σαράβαλα, νεκρά, πού ἔπρεπε νὰ φανιστοῦν ἀπὸ καιρὸ. Οἱ μπουρζοάδες κάνουν λοιπὸν ἐν μέρει τὴ βρώμικη ἐργασία πού θὰ γίνῃ ἀπὸ τοὺς νικητὲς ὅταν θὰ καθαρῶν τὸν τόπο, πού οἱ κύριοι πολιτισμένοι ἄνθρωποι βιάζαν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον.

Δὲ λέω πὼς οἱ μπουρζοάδες λερώνουν τὴ ζωὴ ἐπιτήδες. Οἱ ἀκόλασιες ἐνὸς πνεύματος ἀρρωστοῦ κ' ἐνὸς σώματος φαρμένου εἶν' ἐξ ἐνὸς συνέπεια τοῦ ἐκφυλισμοῦ καὶ χορτασμοῦ ἀπὸ τὰ γὰθὰ τῆς ζωῆς, ἐξ ἄλλου ἢ ἐκφραση τῆς φοβιστικῆς ἀπελπισίας μπρὸς τὴ σιμώνουσα κοινωνικὴ καταστροφή.

Ὁ ἄνθρωπος κατάντησε μανιακὸς ἀπὸ τὸν τρόμο, ἔβγαλε στὸ φόρο τὸ κτήνος τὸ κρυμμένο μέσα του καὶ ἐξοικίζει τῶρα μὲ λύσσα τοὺς κοινωνικοὺς δεσμούς.

Ὅμως, ἐπιτήδες ἢ ὄχι, ὁ ἀέρας μολύνεται ἀπ' τὴν αὐτοαποσύνθεση πού ἄρχισε στοὺς κυνικούς. Καὶ μπορεῖ νὰ πῆ κανεὶς πὼς δὲν ἔχουν τὸν ἀόριστο πόθο νὰ μπολιάσουν τὸ νικητὴ μ' ὄλες τὶς ἀρρώστιες τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ κορμιοῦ τους κ' ἔτσι νὰ τὸν φαρμακώσουν;

Ἴσως νὰ ἐνεργῆ αὐτοῦ ἡ ἰδέα, πού ἀκόμα δὲ μπῆκε στὴ συνείδηση:

— Νικήσατε, μὰ θάφανιστῆτε μὲς τὴ βρώμα πού σὰς ἀφῆσαμε....

* *

Ὁ νεώτερος κυνισμὸς ντύνεται πολλές μορφές, χοντροειδέστερα κι ἀστοχαστότερα—τὸ μαῦρο μαντιὰ τοῦ πεσσιμισμοῦ.

«Ὅλα εἶναι μάταια!» — μουρμουρίζει νεκρὰ λό-

για ὁ μπουρζοάς, ἐνῶ χώνεται ρομαντικὰ μὲ τὰ κουρέλια τῆς ἀδυναμίας του.

Ἡ ζωὴ τρέμει ἀπ' τὴ λαχτάρᾳ γιὰ ἐλεύθερες δημιουργίες, χιλιάδες ἥρωες πέφτουν ἀγία κι ἀγέρωχα στὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν πραγματοποιήσῃ τοῦ ὑψηλοῦ ὄνειρου τῆς γενικῆς ἀδερφοσύνης—ὁ κυνικὸς τὸ ξέρει.

«Ἡ μιὰ γενιὰ πάει, ἡ ἄλλη ἔρχεται!» — λέει μὲ τὸ πρόσωπο χωμένο στὸ παλιὸ βιβλίον, ὅπου ἡ ἀνήσυχη ἀνθρώπινη ἰδέα δοκίμασε τὴ δύναμη τοῦ Θεοῦ πού ἔπλασε ἡ ἴδια καὶ—πού στὴ δύναμή του καὶ τὴν ὁμορφιά του ἔδειξε πικρὴ ἀμφιβολία.

Ὅταν βλέπει κανεὶς πὼς ἡ οἰκτρὴ μορφή τοῦ τρομασμένου κυνικοῦ γυρεύει νὰ κρυφθῆ πίσω ἀπὸ κεῖνο τὸ αἰώνια ὠραῖο, περήφανο βιβλίον καὶ πὼς ἡ λιθία συκοφαντεῖ τὸ σοφὸ γιὰ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ὀκνηρία τῆς καὶ τὴ λιγοψυχία τῆς — λυπάται: τὸ βιβλίον!

Ὁραῖος καὶ πλείριος μιὰ φορὰ, γεννημένος ἀπ' τὴν ἀγάπη καὶ τὴν ὀργὴν εἰλικρινῶν ἀνθρώπων, ἀναμασσιέται σήμερον ὁ πεσσιμισμὸς ἀπὸ φλυάρχους, μολυσμένος ἀπὸ τὸ σάλιο τοῦ μπουρζοά, λερωμένος ἀπὸ τὰ βρωμερὰ δάχτυλα καὶ ξεπεσμένος σ' ἕνα ἄμορφο χυλὸ συνθησιμῶν κοινοτοπιῶν, πού ντρέπεται κανεὶς νὰ τὶς ἀκούῃ.

Δὲ θὰ μάθουμε ποτὲ τίποτε, δὲν εἴμαστε ἐν θέσει νὰ ξεδιαλύνουμε τὰ μυστήρια πού τριγυρίζουν τὴ ζωὴ!—λὲν οἱ κυνικοὶ καὶ—χώνονται: στὸ βάλτο τῆς ἀνθηκτικότητας.

Μὰ ὅταν ἀκοῦν οἱ κυνικοὶ πὼς κάποιος, ἀκούραστα ἐρευνῶντας τὰ μυστήρια τῆς ζωῆς, πλούτισε τὴ σκέψη τῆς ἀνθρωπότητας μὲ μιὰ νέα ὑπόθεση, φτέρωσε μὲ νέα ἐνέργεια τὴν ἐργασία τῆς ἐρευνας τῆς φύσης, ὀργίζονται.

Ὅλοι οἱ κόποι σας ἀνώφελοι, τίποτε δὲν ξέρετε, τὸ ὄργανο τοῦ γνωρισμοῦ σας εἶναι ἀτελὲς γιὰ πάντα!—συμπεραίνουν φουσκαλωμένοι καὶ ἀλλόκοτα ἐρεθισμένοι.

Ὁ κυνικὸς θυμίζει τὸ μονόφθαλμο ζητιάνον, πού ὅταν ὁ γύφτος τὸν ἐφώναξε μονόφθαλμον, τοῦ ἀπάντησε:

—Καὶ ἐσὺ εἶσαι καμπούρης—κ' ἔχεις δυὸ μάτια!

Ἀξίζει τὸν κόπο νὰ ζῆ κανεὶς; ρωτᾷ ὁ κυνικὸς.

Κι ἀραδιάζει ἕνα σωρὸ ἀποδείξεις ἐν πεζῷ καὶ στίχου πὼς δὲν ἀξίζει: ἡ ζωὴ τὸν κόπο καὶ—ἐξακολουθεῖ νὰ ζῆ, ζῆ χρόνια καὶ χρόνια, εὐχάριστα, χορτάτα κ' ἡσυχα.

Γιατί—μιὰ κ' ἡ ζωὴ δὲν εἶν' ἀξία νὰ τὴ ζῆ κανεὶς, τόσο λιγότερο ἔχει λόγο νὰ βοηθᾷ τὴν πρόοδό της, τὸ πλῆθους τῆς ὁμορφίας της καὶ τῆς ἀπλῆς της, φωτεινῆς ἀλήθειας. Ἔτσι μπορεῖ κανεὶς νὰ ζῆ μονάχα, νὰ βυζαίνει μόνον τὸ χυμὸ τῶν ἄλλων, νὰ κἀνῃ πλῆθος κρίματα γιὰ νὰ ὑπερασπίσῃ τὴ δική του ὑπαρξὴ καὶ τὴν ἰδιοκτησία—τὴν ἰδιοκτησία πρὶν ἀπ' ὅλα!—Νὰ δυναμῶνῃ τὶς παλιὰς προλήψεις, νὰ γεννοβολᾷ ἄλλες καινούριες, νὰ πλανᾷ γυναῖκες, νὰ ἐκφυλίζῃ τὸ πᾶν καὶ νὰ τὸ μολύνῃ ἔπειτα—στὸν κρῦο τρόπο τοῦ ἀπὸ τὸ ἀναπόφευκτο, νὰ σμίγῃ τᾶδεο τῆς ψυχῆς του μ' ἐκεῖνο τῆς αἰωνιότητος, νὰ πεθαίνῃ ἀργὰ μίση σὲ ἄντρουσ σπασμούς κ' οἰκτρὰς κραυγὰς, καθαρῶντας τέλος τὴ γῆ ἀπὸ τὴν παρουσία του, ἀφοῦ ἔχει ἀφήσει: στὸ λαὸ ἕνα μπερδεμένο χειρότερα ἀπὸ τὴ ζωὴ του κουβάρει ἀπὸ ἀναγλιτσερὰ ψέμματα, νεκρὰς λέξεις, ἄθλιες προλήψεις κ' ἕνα σωρὸ ἀποπόρεια καθολογῆς.

Ἀξίζει τὸν κόπο νὰ ζῆ ἡ ἀνθρωπότητα; ρωτᾷ ὁ κυνικὸς κι ἀπαντᾷ: γοργὰ, ἀδραζοντας ὅσες μπορεῖ κολοβωμένες ἀπ' αὐτὸν ἰδέες, ἀπακκομπώντας ἐν κόκκαλα νεκρῶν:

Ὅχι.....

Βιστικὴ λύση τοῦ ζητήματος. Αὐτὸ μπορεῖ νὰ λυθῆ—ἔτσι: κ' ἀλλιῶς μονάχα ὅταν τὰ πλῆθη τῶν λευκῶν, τῶν μαύρων καὶ τῶν κίτρινων ἀνθρώπων λάβουν μέρος σ' ὅλα τὰ γὰθὰ τῆς ζωῆς, γευτοῦν ὄλες τὶς πνευματικὰς καὶ σωματικὰς ἡδονὰς, δοκιμάσουν τὴ ζωὴ τους ὀλάκερη ὅλη τὴ γιγάντεια ἐργασία τῆς ἀνθρωπότητας, νιώσουν ὅλη τὴ δύναμη τῆς ἀγάπης, τῶν πόνων καὶ τῶν ἡρώισμῶν τοῦ περασμένου, ἐκτιμήσουν ὅλη τὴ μεγάλη κληρονομία τῶν προγόνων καὶ μοιραστοῦν ὅλοι σύμμετρα τὴν ἀμέτρητη πείρα τους.

Τότε ἴσως οἱ ἄνθρωποι ἀποφασίσουν ὀλόψυχα νὰ τινάξουν στὸν ἀέρα τὴν ὑψηλὴν—θᾶναι δικαίωμά τους νὰ τὸ κάμουν.

Ὅταν ὁμως παράσιτα, πού ζοῦν στὸ κορμὶ τοῦ βουβοῦ γίγαντα, θέλουν νὰ λύσουν τὸ ζήτημα σύμφωνα μὲ τὴν ἀξία τῆς δικῆς τους ὑπαρξῆς, εἶναι γελοῖο καὶ συχαμερὸ, εἶναι—κυνισμὸς.

(ἀκολουθεῖ)

ΜΑΞΙΜ ΓΚΟΡΚΗΣ

(Μετάφραση Πέτρου Βασιλικοῦ)

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΕΞΕΓΥΜΝΩΜΑΤΑ*

§ 4

Καινούριος Καλοθελητής.

Ἄν ὁ τόπος μας εἶτανε χωμένος ἐν καμιά παρὰμερη κώχη, δὲ θὰ ξεφυτρῶνανε ἴσως καὶ τόσκι καλοθελητᾶδες στὶς συφορὰς μας, παρὰ ἢ θὰ γλυτώναμε μὲ τὰρματὰ μας καὶ μὲ κανένα πιστὸ φίλε, καθὼς οἱ Μαυροβουνιώτες, ἢ θὰ χαντακωνόμαστο μιὰ καὶ καλή, καθὼς οἱ δύστηχοι οἱ Ἀρμένηδες. Ὁ τόπος μας ὅμως, θὲς γεωγραφικὰ πᾶρ' ὅταν, θὲς ἐμπορικὰ, θὲς πολιτικὰ, πού τὸ κάτω κάτω εἶναι ὅλα τὸ ἴδιο, βρισκότανε πάντα μπρὸς στὰ μάτια τοῦ πρώτου Καταχτητῆ, τοῦ πρώτου πολιτικοῦ τυχοδιώχτη. Ἐρχότανε, μᾶς κώρωνε τὴ φαντασία, μᾶς

*) Ἡ ἀρχὴ του στὸν ἀριθ. 281.

γαργάλιζε τὴ φιλοτιμία, μᾶς ἐβαζε στὰ αἶματα γιὰ δικούς του σκοπούς, κι ἅμα ἐβρισκε δυσκολίες, μᾶς ἄφινε κ' ἐφευγε. Ἄν εἶχαμε τουλάχιστο διπλωματικὸ ψυχόμετρο καθὼς εἰδείξαν ἄλλοτε οἱ Ἴταλοι, καὶ τῶρα οἱ Βουργάροι, ἴσως γλυτώναμε ἀπὸ τῆς μεγάλης Αἰκατερίνας τὸν καιρὸ, ἴσως καὶ προτῆτερα. Καθὼς εἶδαμε ὅμως ἀπὸ τὰπανωτὰ κινήματα τῶσων αἰώνων, αὐτὸ τὸ χάρισμα δὲν τὸ δειζαμε. Ὅση κι ἂν εἶχαμε κοινὴ ζυπητοςύνη καὶ γνώση, ἅμα βλέπαμε ξένο, ἀντὶς νὰ τὸν κάμνουμε σύμμαχον, τὸν προσκυνούσαμε ἐν Σωτήρη. Τρέχαμε μαζί του στὰ τυφλὰ δίχως ἀρχηγό, δίχως προλεττημένο πρόγραμμα, δίχως προχαραγμένη πολιτική. Παραλίγο κατὶ τέτοιο νὰ γίνῃ πάλαι καὶ τῶρα, στί: παραμονὲς τοῦ μεγάλου τοῦ Σηκωμοῦ, μὲ τὸ Ναπολέοντα, πού ὡς καὶ τὸ Ρῆγα τὸ Φεραῖον τὸν πλάνεψε, ὁ Θεὸς ὅμως μᾶς ἀγαποῦσε κι ἀπότυχαν οἱ σκοποὶ του. Εἶδεμῆ δὲ θάχαμε σήμερον μῆτε τὸν ἀδριάντα τοῦ Ρῆγα μῆτε τοῦ Γρηγορίου στὴν Πρωτεύουσά μας, παρὰ τοῦ ἴδιου τοῦ Μποναπάρτη, μὲ ἴσως δυὸ τρεῖς σημαντικοὺς ἱεραπόστολους.

Εἶναι νὰ γελάς καὶ νὰ κλαῖς μαζί διαβάζοντας τὰ πρώτα του κινήματα στὴν Κέρκυρα, ἀφοῦ ξεσκούπισε μὲ μιὰ φτυαριὰ τῆς Βενετιᾶς τὰπομεινά-

ρια ἀπὸ τὴ γῆς, καὶ κράτησε τὰ Ἐφτάνησα γιὰ λογαριασμὸ του (1791). Οἱ Κορφαῖτες οἱ δύστηχοι, τί νὰ φανταστοῦνε τότες ἄλλο παρὰ ἐφαρμογὴ τῶν εὐγενικῶν ἀρχῶν πού δίδασκε ἡ Γαλλικὴ Ἐπανάσταση! Δεχτῆκανε τοὺς Γάλλους μ' ἀνοιχτὲς ἀγκάλες. Ἀκολουθῶντας οἱ Γάλλοι τὶς ρητὰς διαταγὰς τοῦ Μποναπάρτη, φιλεῦανε τοὺς ντόπιους μὲ συγκινητικὸς λόγους γιὰ τὰ παλαιὰ τὰ Ἑλληνικὰ μεγαλεῖα. Ὁ Δεσπότης πάλαι τῆς Κέρκυρας πρόσφερε τοῦ Γάλλου Στρατηγοῦ δῶρον τὴν Ὀδύσεια, καὶ μὲ κατανυκτικὴ ταπεινωσύνη τοῦ ἔλεγε προσφωνῶντας τον, πὼς ἂ βρισκουνε τὸ λάβ του ἀμαθῆ, νὰ μὴν τὸν περιφρονήσουνε, γιατί μπορεῖ πάλαι νὰ ξαναγίνῃ σοφὸς καὶ μεγάλος. Στὴ Ζάκυνθο καὶ στὴν Κεφαλονιά, παρόμοια καὶ φερσίματα καὶ λόγια. Τέλος μήνυμα σοβαρὸ κι ἀπὸ τὸν Ἡγεμόνα τῆς Μάνης, νὰ κατίβουνε κ' ἐκεῖ οἱ Γάλλοι τὸ γλυγορώτερο.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς ἔλαβε κι ὁ Ἡγεμόνας τῆς Μάνης κάποια ἐλπίδα ἀπὸ τὸν Μποναπάρτη. Δυὸ λόγοι δικαί μας, οἱ Στεφανόπολοι, ἀποκαταστημένοι ἀπὸ χροῖνα στὴν Κόρσικα, εἶχανε σταλθῆ στὴ Μάνη ἀπὸ τὸ Ναπολέοντα γιὰ λόγους ὄχι ἐπιστημονικοὺς, καθὼς λέχτηκε τότες. Καὶ τὰ μῆ-

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΕΡΧΟΜΟΥ

Τὸν πῶς μεγάλο τὸν καιρὸ κατάβαθα δὲα νοιώσω,
Σὰν ἡ ψυχὴ μου ἀποζητῆ παντοῦ καὶ πάντα Ἐσένα,
Γλυκεῖα, θὰ πάρω τὰ βουνὰ νὰ ρθῶ νὰ σάνταμώσω.
Μακριὰ ἢ Σὲ δὲ θὰ μπορῶ νὰ ζήσω πὰ στὰ ξένα!

Γλυκεῖα, θὰ πάρω τὰ βουνὰ κ' ἀνήμπορος, θάρσιος
Τὸ μέγα τὸ ταξίδι μου πρὸς τὴν παλιὰ τὴ χῶρα
Ὅλες τίς Ἀλπες τίς ψηλές ἐγὼ θὰ δρασκελήσω
Καὶ πάντα θὰ δνειρέβουμαι τὴν ἀφραστὴ τὴν ὄρα.

Ἀνήμπορος μὰ δύναμη θὰ δώση μου ἡ λαχτάρα,
Καὶ δὲ θὰ σταματήση μὲ τδρητικὸ τὸ ρέμα,
Μηδὲ στὰ βάθη τῆς νυχτὸς ἡ μυστικὴ τρομάρα,
Μηδὲ ὁ γκρεμὸς ποὺ ἀχόρταστος πάντα γυρῶ βεβὲ τὸ αἶμα

Καὶ θάγγαντέβω πορφυρὸ τὸ κάθε τοῦ ἤλιου γέμα,
Ἀετόπουλα καὶ γέρακες θὰ φτερουγῶν σιμά μου,
Κι ὅσα στὴ γῆς ἐρημικὰ, μοναχικὰ εἶναι κ' ἔρμα
Θὰ τὰ ξυπνήση κάποτε τὸ γοργοπέρισμά μου.

Καὶ πάντα ἐμπρός, καὶ πάντα ἐμπρός. Τί κ' ἂν μὲ
[δὲρον ἢ μπόρα ;
Τί κ' ἂν οὐριάζει ὁ ἀνεμος, σέρνεται ἀργὰ κ' ἡ λάβα;
Ὡ νῆατα, νῆατα ἀκούραστα καὶ εὐλογημένα νῆατα!
Περπάτα, νὰ τὸ κρῶ νερό, ξεδίπλωσε καὶ τράβα...

Θὰ φτάσω. Πλάση ἑλληνική, σ' ὄλο τὸ κάλλος σου, δὲη
Θὰ σ' ἀγγαντέβω ἀπάντεχα, θὰ θημηθῶ, νὰ οἱ τόποι
Ποὺ κάθε πράσινη ἀνοιξη, στοῦ Μᾶη τὸ δροσοβόλι
Πετούσαμε — τρελλὰ παιδιά — τὸ πλουμερὸ τὸ τόπι...

Καὶ μέσ' στὰ βάθη τῆς καρδιᾶς τᾶνδόν θὰ λαλήση,
Καὶ θὰ ρουφήξω ἀχόρταγα τὸ θυμασίω ἀγέρι.
Γλυκεῖα, κάποιος στὴν πόρτα σου θὰ ῥθῆ νὰ σοῦ
[χτυπήση
Κ' ἔλβετικὰ ἀργιολούλονδα βουνήνια θὰ σοῦ φέρη!
Γενέβη 1907.

ΛΕΑΝΤΡΟΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Η ΛΑΓΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

εἶναι ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ γιὰ τὸ λαὸ καὶ δέχεται καταθέσεις ἀπὸ **μιά δραχμὴ** κ' ἀπάνω.
Σοῦ πλερώνει τόκο 4 1/2 % καὶ σοῦ δίνει πίσω τὰ χρήματά σου ὅποτε θελήσεις εἴτε ὅλα εἴτε μέρος ἀπ' αὐτά.

§ 5

Ρήγας Φεραῖος.

Ὁ Ρήγας ὁ Φεραῖος ἔμεινε καὶ θὰ μείνῃ εἰθικό εἰδωλο ἐξαιτίας τῆ μεγάλης κ' εὐγενικῆς καρδιᾶς του, τὴν ὀμηρικὴν του φιλοπατρία, καὶ τὸ δραματικὸν του τέλος. Συνεπάρθηκε ὅμως ὁ καλὸς τύχος τόσο εὐκολα

ἸΝΤΙΑΝΙΚΙΑ ΝΥΧΤΙΑ

ΤΟ ΜΑΜΙΕ

«Le jour où les cieux seront confondus, où les étoiles s'obscurciront, je t'arrêterai sur ton chemin, ô Idole ! et, te prenant par le pan de ta robe, je te demanderai pourqu'oi tu m'as ôté la vie.»

RUBAIYAT

Μπρὸς ἀπὸ τὴ βεράντα ἔτρεχε ὁ γεροποταμὸς. Ἐτρεχε ἤσυχα κοιμισμένα. Καὶ τὸ φεγγάρι ἔφεγγε πάνω του, καράβια εἰδῶν εἰδῶνε, φαντάσματα καραβιῶν καιροῦ εἰδῶ κ' αἰῶνες πίσω, μὲ μιά μὲ δύο πατωσιές, μὲ μιά μὲ δύο; σειρές κουπιῶν. Καλὸ βία πλουμένα, χορτοστεγασμένα, μὲ τὸ μοναδικὸ χρωματιστὸ πᾶνι τους γλυστρούσανε ἀπὸ κόσμους ἄγνωστους σ' ἄγνωστους κόσμους. Βαρκούλες χαμηλές καὶ σουβλερές, ξεχειλισμένες ἀπὸ διπλῆ σειρά γδυμῶν Ἰντιάνων — ὁ κάθε Ἰντιάνος μ' ἓνα καλάμι στὸ χέρι γιὰ κουπί — τρέχανε σαρανταποδαρούσες. Στὸν ἀχνοφώτιστο γύρο τ' οὐρανοῦ ξεδίπλωναν οἱ φοινικὲς τὰ γιγαντένια ριπίδια τους.

Κ' ἡ τροπικὴ ἡ φύση, καθισμένη στὸ στῆθος μου βαριά, μ' ἔλεγε: «Τί θές ἐσύ εἰδῶ μὲ τὴν ἀλλόκοτη τὴ φορεσιά σου καὶ τὸ ἀκόμα πῶς ἀλλόκοτό σου εἶναι; ποῦθε ἦρθες; τί γυρεύεις; ἀνήσυχη εἶναι ἡ ψυχὴ σου καὶ ξένη, καὶ ἄγριες τὴν ξεσκίζουν ὀρεξές».

«Τὴν ἄπειρη, τῆς ἔλεγα, τὴ βαθειά, τὴ μοιραία σὰν τὸ θάνατο γαλήνη σου δὲ θέλω. Θέλω τὴ ζωὴ γιομάτη ἀπὸ κίνηση, ἀπὸ χαρὲς καὶ ἀγάπη, γιομάτη ἀκόμα καὶ ἀπὸ λύπες. Κι ἂν ὁ πόνος σκουλήκι μὲς τὴ σάρκα μας μ' αἶμα θρέφεται, καὶ ἂν ὁ πόνος θερμεύει καὶ δαγκώνει, γεννα ὁ πόνος τὴ χαρὰ, περνοῦνε οἱ σίφουνες οἱ μαῦροι, ξανάρχουνται τριανταφυλλίες σὲ αὐγοῦλες, ξαναγεννιοῦνται μέρες γελαστές, καινούρια ξεφαντώματα, καὶ ἀγάπες νέες».

«Τρέχουνε τὰ νερά σου ποταμὲ σὲ λήθαργο βυθισμένα καὶ ἀνάβουνε στὴν καρδιά μου πόθους γι' ἀφρισμένα κύματα, κύματα πελώρια, κ' οἱ πλατιές ἀμμουδιές σου μὲ κάμουνε νὰ λαχταρῶ γιὰ ξεσκισμένους βράχους».

Πιράξενο τέτοια ὄρα! Ζωντανεύει λὲς ἡ ἀκρο-

ποταμιά. Ἀνάμεσα στὶς φοινικὲς διάκρινα κάτασπρες σκιές.

Σηκώθηκα καὶ ξεσκούφωτος βγήκα ἔξω. Πλήθαιναν οἱ σκιές καὶ πήγαιναν. Ὅλοι μὲ μούτρα γυρισμένα στὸν οὐρανὸ βλέπανε τὸ φεγγάρι ποῦ δλόγιμο ταξίδευε στὸν οὐρανὸ. Τσιμουδιὰ δὲν ἀκουγότανε. Γύρισα κ' ἐγὼ πρὸς τὰ πάνω τὰ μάτια καὶ εἶδα μαύρη σκιὰ νὰ σέρνεται στὴν ἄκρη τοῦ φεγγαριοῦ. Μὲ μιάς ἀκουστήκανε γύρω μου χαμηλές φωνές. «Στιγμὴ γιὰ ἐλεημοσύνη». Ἐκλειψὴ σκέφτηκα. Ἐλεημοσύνη δοσμένη τέτοια στιγμῆ, εἶναι ἐλεημοσύνη στοὺς ἴδιους τοὺς Θεούς. Γιὰ μερικὰ λεπτὰ σχωρνοῦνται χιλιάδες ἁμαρτίες.

«Ἐλεημοσύνη» μουρμούριζαν οἱ ζητιάνοι μ' ὑπερηφάνεια, κ' ἡ μαύρη σκιὰ σερνόταν ὀλοένα σκεπάζοντας τὸ φεγγάρι.

Βάζοντας τὸ χέρι μου στὴν τσέπη μοίρασα ὅλα τὰ λεπτὰ ποῦ βρέθηκα πάνω μου.

Ἐβίρηνη στὴν ψυχὴ τοῦ Σαχίμπ, κάποιος μουρμούρισε. Εἶτανε ἡ φωνὴ βαθειά, ἐρχόταν, ἔλεγε ἀπὸ τὰ μακριὰ, ἀπάντηση τῆς τροπικῆς τῆς φύσης. Γυρῶ νὰ δῶ. Δυὸ βήματα πῶς κεί, ξερὸς σὰ μούμια, μὲ μάτια μισόκλειστα στεκόταν ἓνας (*) γιόγκης. Ἐκαμα ἓνα βῆμα, μὰ γένηκε ἄφαντος, ἀγέρας λὲς κ' εἶτανε. Στ' αὐτιά μου ὅμως ἀκόμα ἀντηχοῦσε «Ἐβίρηνη στὴν ψυχὴ τοῦ Σαχίμπ».

Λίγα λίγο μαύρισε ὀλοτέλα τὸ φεγγάρι. Στ' ἀσύννεφο στερέωμα λάμπανε διαμάντια. Κάτω, στὸ πλάγι τοῦ ποταμοῦ φέζανε ἀνθρακίες καὶ καντήλες ἀμέτρητες ἀνάφτηκαν εἰδῶ καὶ κεί. Ὁ ποταμὸς δέχτηκε γυναίκες καὶ ἄντρες ποῦ τρέζανε στὸ ρέμα του νὰ παραδώσουν τίς ἁμαρτίες τους.

Χιλιάδες μαῦρα μάτια στὴν ἀκροποταμιά, μάτια μυριάδες στὸν οὐρανὸ βλέπανε τὴν ἐκδίκηση τοῦ φοβεροῦ δαίμονα Ραχού ποῦ ἀκόμα μιά φορὰ κατάπινε τὸν Τσάντρα (**).

Ἐδῶ καὶ ἀναρίθμητους αἰῶνες, προτοῦ νὰ γεννηθεῖ ὁ ἄνθρωπος καὶ πρὶν τὸ πρῶτο χορτάρι νὰ βλαστήσει στὸ φλοιὸ τῆς γῆς, ἔρχισε τοῦ Ραχού ἡ κομμένη κεφαλὴ νὰ στριφογυρῆ: στὰ οὐράνια κ-

*) Yogi. Ὁρθῆκος Ἰντιάνος ποῦ, παραπτόντας τ' ἀγαθὰ τοῦ κόσμου καὶ ἀδιάφορος στὸ καθετὶ, βυθίζεται ο' ἔκσταση θρησκευτικῆ προσπαθώντας ν' ἀναγνωρίσει στὸ ἐγὼ του τὸ Ἐγὼ τὸ Ἀπόλυτο, κ' ἔτσι ρίχνοντας τὴ φανταστικὰ του ὕλική φορεσιά νὰ ἐνωθεῖ μὲ τὸ Ὑψιστο καὶ Μοναδικὸ Ὄντο. Ἐχοῦνε φήμη θαματοργῶν καὶ μάγων.

**) Chandra = Τὸ φεγγάρι θεοποιημένο.

ἀπὸ τὰ μάγια τοῦ Κορσικοῦ τοῦ Καταχτητῆ, ποῦ καταπτάει ἀφίβολο ἂν εἶχε καὶ πολιτικὴ κρίση ἀνάλογη μὲ τᾶλλα προσόντα του. Ἄς ἀφίσουμε ὡς τόσο τὴν ἱστορία νὰ μιλήση.

Ἀπὸ τὰ Σκολειὰ τῆς Ζαγοράς πέρασε στὰ 1780 ὁ Ρήγας στὸ Βουκουρέστι, κ' ἐκεῖ ἐξῶν ἀπὸ τὰ κηθήματα ποῦ ἄκουσε σὲ μεγαλήτερες Σκολές, ἀποτίστηκε καὶ τὰ μεθυστικὰ νερά τῶν ἀρχῶν τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας». Μεθυστικὰ τωόντις, ἐπειδὴ αὐτὰ εἶναι ποῦ μᾶς τὸν ἔχασαν ἄλογα καὶ παράκαιρα. Εἶδε στὰ ὄνειρά του ἀνάλογη Δημοκρατία Ἑλληνική, φαντάστηκε πῶς ἦρθε ἡ ὄρα τῆς, καὶ βάλθηκε στὴν πρακτικὴ ἐφαρμογὴ τοῦ ἰδανικοῦ του. Μπῆκε σὲ συνεννόηση μὲ πολλοὺς δικούς μας ὄχι πολὺ στοχαστικώτερος, καὶ μέσα στὸν τόπο κ' ἔξω καὶ συνέχονα σκόρπιζε ἀπὸ τὴν ἀκούραστη πένα του, — ἀφίνουμε ὅσα δὲν ἀποβλέπανε τὸ σκοπὸ του, — κάμποσα ὅμως ἔργα ποῦ εἶχαν ἓνα καὶ μονάχο σκοπὸ, τὴ δημοκρατικὴ ἀναμόρφωση τῆς πατρίδας του. Μαζὶ μ' ἐκεῖνα φανήκανε τότες κ' οἱ Ὕμνοι του, ποῦ ἓνας τους ἔφερε κατόπι κλονισμό πρωτογενῆρωτο στὸ ἔθνος, καὶ μᾶς ἠλέχτρισε ὕστερ' ἀπὸ αἰῶνες εἰθικό κοιμισμα. Μελετῶντας αὐτὸ του τὸ ἔργο κατανοοῦμε νὰ λησμονήσουμε τᾶλλα του φιλο-

λογικὰ δοκιμάσματα, καὶ νὰ λέμε πῶς ἴσως γι' αὐτὸ καὶ μόνο γεννήθηκε ὁ Ρήγας στὸν κόσμο.

Ἐδὲν δύναται σήμερον νὰ θεωρηθῆ ὡς ἔργον τέχνης καὶ φιλοκαλίας ἐξαιρέτου, παρατηρεῖ ὁ ἱστορικὸς μας ξαναγράφοντας τοὺς πρώτους δυὸ στίχους τοῦ περίφημου Θούριου, «Ὡς τότε παληκάκια κτλ.», ποῦ τοὺς ἀναφέρει γιὰ νὰ μᾶς δείξῃ, ἀπὸ τὴ μιά πῶς ὁ Ρήγας ἀντιλάλησε τὰ αἰσθήματα τῆς πατρίδας του ἐκείνη τὴν ἐποχὴ, — σωτὸ αὐτὸ βέβαια, — καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη πόσο χαμηλὰ βρισκότανε τότες τὸ ἔθνος ὅσο ἀπὸ τέχνη καὶ ἀπὸ φιλοκαλία! — Στραβὸ αὐτὸ καὶ ἀνάποδο, ἐπειδὴ ἂν ἡ μεγαλήτερη τέχνη εἶναι ἐκείνη ποῦ καθρεφτίζει πιστὰ τὰ πῶς εὐγενικὰ καὶ τὰ πῶς ἀντρίκια αἰσθήματα, ὄχι μονάχα τῶ συχρόνω, μὰ καὶ τῶν ἀπογόνων τοῦ τεχνίτη, οἱ δυὸ ἐκείνες ἀράδες εἶναι ἀπὸ τὰ μνημεία τῆς εἰθνικῆς μας τέχνης. Οἱ δικοὶ μας ὅμως ὡς τὰ χτές, τί λέω; Ὡς τὰ σήμερα θαρροῦνε καὶ ὀνομάζουνε τέχνη καὶ μόρφωση τένουσια καὶ τὰ ψεύτικα ψυχρολογήματα τοῦ Δασκαλισμοῦ, ποῦ ἔπρεπε νὰ εἶναι ἡ ἐφτάφυχὴ μας ἡ φυλὴ νὰ τὰ βαστάξῃ χωρὶς ἀκόμ νὰ παγώσῃ ὀλοτέλα.

Πέρασε κατόπι ὁ Ρήγας, στὴ Βιέννα ποῦ ὑπάρχανε μέσα γιὰ νὰ τυπώνουνα: τὰ ἔργα του, ἐπα-

ταδιώνοντας τὸ Σουρᾶ (*) καὶ τὸν Ἰσάντρα. Ἡ καταδίωξη εἶχε ἀρχίσει ἀπὸ τὸν καιρὸ πού τὸ Ἄμοριτα, τὸ νερὸ τὸ ἀθάνατο, βγήκε ἀπὸ τὸν Ὠκεανό. Στὸ ἄπειρο σὲ θρόνους διαμαντένιους καθόταν ἡ Τριάδα, γαλήνη γύρω βασιλευσε καὶ σιγαλιά. Κάτω κεῖ πολεμοῦσαν οἱ Θεοὶ μὲ τοὺς Ἀσούρας τοὺς τρομεροὺς τοὺς γίγαντες. Χρόνια πολλά, αἰῶνες, βαστοῦσε ἡ γιγαντομαχία, μὰ σ' ἓνα γνέψιμο τοῦ Ὑψίστου σταμάτησε τ' ἀλληλοσφάξιμο. Θεοὶ καὶ Ἀσούρας ξεριζώνοντας τὸ βουνὸ Μαντάρα ἀρχίσανε μ' αὐτὸ ν' ἀνακατῶνουν τὸν Ὠκεανό. Ἡ ὥρα ἔφτασε πού θὰ ἐβγαίνει τὸ Ἄμοριτα. Τὸ στράτευμα πού θὰ ἔπινε τὸ ἀθάνατο νερὸ θὰ κέρδιζε τὴν ἀνικησιὰ καὶ τὴν αἰωνιότητα· τὸ ἄλλο στὰ Τάρταρα θὰ βυθίζεταν ἀφανισμένο.

Ὁ Σουρᾶ καὶ ὁ Τσάντρα, ἄγγυλοι φρουροὶ ῥιχνανε ἄφρονο τὸ φῶς τοὺς πάνω στὸν Ὠκεανό. Καὶ τ' ἀνακάτωμα ξεκολοῦσεν καὶ κύματα θεώρατα πηδούσανε γύρω στὸ βουνό, ὡσπου στὸ τέλος ἄρχισ' ἀπὸ τὰ βάθη ν' ἀνεβαίνει ὁ Νταβαντάρι (**), ἀσπροντυμένος, κρατῶντας ἄψηλά σὲ κούπα κρυσταλλίνα τὸ Ἄμοριτα. Πήδησαν οἱ δαιμόνιοι, ὄρμησαν οἱ Θεοὶ, μὰ ὁ ἀρχιδάιμονας Ραχοῦ ἀρπαξε πρῶτος τὸ πολυτίμο πιετό. Τότε τριγύρω του ἀρχίνησε ἡ τρομερώτερη στιγμή τῆς γιγαντομαχίας. Ἄστραφτε καὶ βροντοῦσε. Μαυρίλα πλάκωσε μὲ μιὰς, ὅταν ὁ Σουρᾶ καὶ ὁ Τσάντρα τρέξανε νὰ φέρουνε τὰ φοβερά μαντάτα μπρὸς στὸ θρόνο τῆς Τριάδας. «Σωτήρα, εἶπανε στὸ Βισνοῦ, σῶσε τοὺς νικημένους τοὺς Θεοὺς».

Θεοὶ καὶ δαίμονες πέφτανε σκοτωμένοι στὸ σκοτάδι. Μοναχὰ τὸ Ἄμοριτα ἔφεγγε ἀπαλίνο ψηλὰ στὴ σκοτεινιά στὸ φοβερὸ χέρι τοῦ Ραχοῦ.

Τότε τὸ θάμα γένηκε τὸ ξακουστό. Ἔπαψε τὸ ἀστραπόβροντο, πέρασε οἱ ἀνέμοι καὶ λάμπανε τὰ φρισμένα κύματα. Θεοὶ καὶ Ἀσούρας σταμάτησανε θαμνωμένοι μπρὸς στὸ παρθένο σῶμα πού γέννησαν οἱ ἄφροὶ!

Τὰ ρουμπινόρωγα τὰ στήθια πρόβαλαν πρῶτα πρῶτα φουσκωμένα ἀπὸ ὄρεξες· ἔπειτα γάλα ἐφέξε ἡ μίση καὶ κύμα, μαξιλάρι σμαραγδένιο, ἀνασκήκωσε τ' ὀλοξάνθο κεφάλι· τὰ μάτια λάμπανε ἄστρα διδύμα καὶ νερούλι χρυσάφι τὰ μαλλιά τριγύρισαν τὴ γδύμνια τὴν ἀφρόπλαστη. Κυματιστὰ τὰ χεῖλια τά-

*) Surja = Ὁ φοῖβος.
**) Davantari = ὁ γιατρός τῶν Θεῶν.

ζανε φιλιὰ, καὶ γλύκα παραδείσια ἡ γαλατίνη ἀγκυλιά.

Συνῆρθαν οἱ Θεοὶ καὶ οἱ Γίγαντες. Τὰ θαμνωμένα μάτια τοὺς λόξεναν μὴ στὸ Ἄμοριτα πού ἀχτιδοβολοῦσε πάνω ἀπὸ τὰ νερά, καὶ μὴ στὴ θεϊκιά τὴ γδύμνια πού φωτάχιζε πάνω στὰ πράσινα τὰ κύματα. Οἱ δαίμονες τότες ξεχνῶντας τὴν ἀθανασία ριχτήκανε μεθυσμένοι, λαίμαργοι, πίσω ἀπὸ τοῦ Ὠκεανοῦ τὴν κόρη πού τώρα τὴν ἐκουβαλοῦσανε ζουλιάρικα τὰ κύματα μακρὰ. Τυφλοὶ οἱ Θεοὶ στὴν ὁμορφίαν τρέξανε μ' ἀγριάδα πάνω στὸν ἀρχιδάιμονα Ραχοῦ πού ἔξισσε κι αὐτὸς νὰ πιεῖ τὸ Ἄμοριτα πού ἀκόμα τὸ ἔσφιγγαν τὰ σιδερένια δάχτυλά του. Τώρα μ' ἓνα του χέρι παραμερίζοντας τὴν θεῶν τὸ σῶμα, ἄρχισε μὲ τὸ ἄλλο νὰ φέρνει στὰ χεῖλια του τὴν κρυσταλλίνα κούπα. Μὰ ὁ Σουρᾶ καὶ ὁ Τσάντρα ῥιχνανε καὶ πάλι ἄπλετο τὸ φῶς τοὺς πάνω στὸ Ραχοῦ καὶ βλέποντας τὸν κίντυνο ἀπὸ τὸ ὕψος τοῦ Βισνοῦ (*) μὲ μιὰ σπαθιά χόρισε τὸ κεφάλι τοῦ ἀρχιδάιμονα. Τὸ σῶμα τὸ ἀκέφαλο τὸ ρούφηξε ὁ Ὠκεανός, ἀπὸ τὰ χεῖλια ὅμως τοῦ Ραχοῦ πρόφτασαν νὰ περάσουνε δυὸ σταλαγματιές Ἄμοριτα καὶ ἔγινε τὸ κεφάλι ἀθάνατο. Ἀθάνατοι καὶ παντοδύναμοι γένηκαν καὶ οἱ Θεοὶ ρουφῶντας τὸ Ἄμοριτα. Οἱ δαίμονες ἀγάπησαν καὶ πέθαναν, μὰ βρισκόμενα γλυκὸ τὸ θάνατο στῆς ὁμορφίαν τὴν ἀγκυλιά.

Ἡ κεφαλή τοῦ ἀρχιγίγαντα ἀπὸ τότες στριφογυρίζει μὲς τὸ ἄπειρο ἐκδιόκηση ζητώντας καὶ κυνηγᾷ αἰῶνια τοὺς δυὸ φεγγεροὺς Θεοὺς πού τὸν προδῶσανε. Πότε προφταίνει τὸ Σουρᾶ, πότε τὸν Τσάντρα, ἀνοίγει τὸ γιγαντεῖο στόμα καὶ τοὺς καταπίνει, μὰ ξαναβγαίνουν ἄγγιχτοι ἀπὸ τὴν τρύπα τοῦ κομμένου τοῦ λαιμοῦ.

— Δόξα στὸ Βισνοῦ. Δόξα στὸ Μουκούντα (**), φώναξαν τώρα οἱ Ἰντιάνοι.

Ἀπὸ τὸ λαιμὸ τοῦ γίγαντα εἶχε ἀρχίσει νὰ προβάλλει τὸ φεγγάρι. Ἔνα, ἔνα, οὐδύνανε τὰ λυχάρια καὶ οἱ φωτιές, καὶ ὀλόρθες πάνω στὴν ἀμμουδιά οἱ κάτασπρες σκιές, πλυμένες ἀπὸ περασμένες ἀμαρτίες, δεχότανε μὲ κατάνυξη τὸ ἀργυρὸ τὸ φῶς.

Σὲ λίγη ὥρα ἄδειασε ἡ ἀκροποταμιά καὶ βρέθηκα κατάμονος. Ἡ ἀμμουδιά φάνηκε κεντημένη ἀπὸ τίς σκιές τῶ φουκαλιῶν. Ἐρμὸ ξαπλώθηκε μπρὸς μου στὴς φοινικὲς ἀνάμεσα τὸ μονοπάτι, θυμίζοντάς μου τῆς ζωῆς μου τὴν ἐρημιά. Ἡ νέκρα γύρω μού

*) Βράχμας Βισνοῦ καὶ Σίβας, ἡ Ἰντιάνικα Τριάδα.
**) Mukunda = Αὐτρωτής.

βάραινε τὸ στήθος Τώρα χωρὶς ἀγάπη, χωρὶς ταῖρι, ἐνοιῶθα ἀτέλειωτο μέσα μου κενὸ καὶ μπρὸς μου εἶδα λάκκο ὅπου κοιτόντανε τὰ νιάτα σπαρταρῶντας, νιάτα ἄγωνα. Καὶ πάγωσε τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ.

Ἀπάνω κεῖ σὰ μάρμαρο ἀκούνητη εἶναι ἡ ἀθανασία θρονιασμένη καὶ μέσα στὸ μονότονο τὸ μεγαλεῖο τοὺς πλήττεινε οἱ Θεοὶ καὶ ἴσως ἴσως μὲ χαρὰ τώρα θὰ ἄλλαζαν τὸ μεγαλόπρεπο τὸ θρόνο τους γιὰ τίς ζεστὲς στιγμὲς πού οἱ δαιμόνιοι, περιφρονῶντας τὴν ἀθανασία, ζήσανε στῆς ὁμορφίαν πάνω τὰ στήθια Θέλω νὰ ζήσω, ν' ἀπολάψω, φώναξαν πεντάμορφη εἶναι ἡ ζωὴ, πανώρια εἶναι τὰ νιάτα. Ἰπότε τὸ μέσα μου κενό, καὶ ἡ δλύγυρα μου νέκρα θὰ ζεσταθοῦνε μὲ χυμὸ γάλα; Θέλω νὰ ζήσω, ν' ἀπολάψω, φώναξαν, καὶ οἱ κουκουβάγιες στριγλίζοντας πετάξανε μακρὰ τρομαγμένες ἀπὸ τῆς ζωῆς τὴν κραυγή.

Εἶχα φτάσει στὸ κήπου μου τὸ κίοςκι, καὶ ἀκουμπῶντας στὰ χορταριασμένα του κάγκελα ἄφησα τὰ μάτια μου νὰ χαδέφουν τοῦ ποταμοῦ τὸ ῥεῖμα. Ἐφθου εἶδα νὰ πλείουνε πάνω κεῖ γοργόνες σμαραγδομάτες, κοκκινομαλλοῦσες, ἐλασ φωνάζανε φωνὲς ζεστὲς, χαδευτικές, βελουδένιες.....

— Εἰρήνη στὴν ψυχὴ τοῦ Σαχίμπ!

Σβύστηκε μὲ μιὰς ἡ ὄπτασις.

— Ποιὸς διαβολὸς τολμᾷ τὸ ὄνειρό μου νὰ χαλάσει;

Σιμὰ μου ὀλόρθος στεκότανε ὁ γιόγγης τῆς ἀκροποταμίας.

— Καταραμένος εἶ καὶ ἡ εἰρήνη σου. Γιατὶ τὸ ὄνειρό μου νὰ χαλάσει;

— Γιατὶ τὸ σῶμα τὸ ἀθάνατο ν' ἀφίνει ὁ Σαχίμπ μπροστά του τέτοιο φράχτη νὰ σηκώνει;

— Μὰ εἶναι ὁ φράχτης σκεπασμένος ἀπὸ λούλουδα καὶ μὲ μεθὰ ἡ μυρωδιά τους.

— Μακάριος, Σαχίμπ, ἐκεῖνος πού ἀδιάφορος σὲ λύπες καὶ χαρές, σὲ ἔχτρα καὶ σὲ ἀγάπη, σὲ ζεστασιὰ καὶ κρύο, ρίχνει τὸ φράχτη κι ἀντικρύζει τὸ ἀληθινὸ τὸ εἶναι. Καθὼς στοῦ ἀδιάφορου τοῦ Ὠκεανοῦ τὴν ἀπλωσιὰ μπαίνουνε τὰ τρεχούμενα νερὰ τῆς γῆς ἀπαρατήρητα, ἔτσι καὶ μέσα στὸ ἀδιάφορο Ἐγὼ σου ἄς μπαίνουνε ἀπαρατήρητες οἱ ἐντύπωση πού οἱ αἰσθησες γεννοῦνε. Ρίξε τοὺς πόθους μακρὰ, πέταξε μακρὰ τίς ὄρεξες, κι ἀποῦς πάρε τὸ μονοπάτι πού φέρνει στὴ μοναδικὴ Ἀλήθεια, τὸ ἀληθινὸ Ἐγὼ.

— Κράτησε τὴν ἀλήθειαν σου, χάρισμα σου. Εἰ-

ναστατικά, νομοθετικά, πολιτικά, χάρτες, ἐγκόλια, προκήρυξεις. Ἀπ' ἐκεῖ, μὲ τὴ βοήθεια μερικῶν του συντρόφων, τὰ σκόρπιζε στὴν Ἑλλάδα. Κράταγε πάντα καὶ ἀλληλογραφία μὲ κάποιους σημαντικοὺς Γάλλους, πού τοὺς λάτραινε ὁ δύστηνος, καὶ ἔχι ἴσως ἄδικα. Κι ὅμως τὸν εἶδαμε τοῦ Μπωναπάρτη τὸ φιλελληνισμό.

Τὸν παρακινούσανε ὡς τόσο οἱ δικοὶ μας νὰ κατέβη πιά καὶ νὰρχισῃ. Ἐκεῖ ἀπάνω, πρόλαβε ἡ Ἀουστριακὴ ἡ ἀστυνομία καὶ ἐπιασε ὄχι μονάχα κασόνια γεμάτα βιβλία του, μὰ καὶ τὸν ἴδιο τὸ Ρήγα μὲ τοὺς φίλους του, Περραιβοὺς, καὶ ἄλλους. Ὁ Περραιβὸς ξεγύλωσε, ὄντας ὑπήκοος Γάλλος. Οἱ ἄλλοι ὅμως θυσιαστήκανε μαζί μὲ τὸν πρωτομάρτυρα.

Στὴν ἀστυνομικὴ ἀνάκριση πού ἔγινε στὸ Τριέστι ξετυλίγεται ὅλο του τὸ πρόγραμμα. «Νὰ περάσῃ στὸ Μοριᾶ, νὰ συνεννοηθῇ μὲ τοὺς Μανιάτες καὶ νὰ λευτερώσῃ ὅλη τὴν Χερσονήσο μὲ τὴ βοήθειάν τους, κατόπι νὰ ἐμβῇ στὴν Καθαυτὴ Ἑλλάδα, Ἡπειρο καὶ Ἀλβανία, καὶ ἀφ' οὗ ἀναποδογυρῇ τὰ ἔλαινα καθεστῶτα, νὰ συστήσῃ δημοκρατία κατὰ τὸν τύπο τῆς Γαλλικῆς!»

Αὐτὰ μαθεύτηκαν ἀργότερα. Ἀργότερα μαθεύτηκε καὶ πῶς ὁ Μπωναπάρτης ἀνάφερε στὴν ἐξορία

του κάποιον τέτοιο, μὲ τὴ διαφορά πῶς ἡ ἰδέα του ἔφτανε νὰ μείνῃ ὁ Μοριᾶς Γαλλικὸς, πού τοῦ χρειαζότανε μαζί μὲ τὰ Ἐφτάνησα γιὰ τὴν Αἰγυπτιακὴ τὴν κατάχτησιν, καὶ νὰ συστηθῇ Ἑλληνικὸ Κράτος, (μὲ Γαλλικὴ βέβαια προστασία) στὰ βορειότερα μέρη μας, εἶδος προπύργιο ἐναντίον τῶ Ρώσων.

Ἡ Ἀουστρία ὅλα τὰ τέτοια τὰ πολεμοῦσε βέβαια ἀλύπητα, καὶ ἀποτέλεσμα τὸ δράμα τοῦ Ρήγα.

Ἡ Τουρκία τὸν ἐζητοῦσε ἀνυπόμονα τὸ μελλοῦμενο μάρτυρα. Συμφωνεῖ λοιπὸν ἡ Ἀουστρία νὰ τῆς τὸν παραδώσῃ, ὅμως μὲ δικούς της ὄρους. Μᾶλλον λόγους τῆς τὸν ποῦλησε. Τὰ κατόπι λεχτήκανε κάπως θεατρικὰ ἀπὸ τὸν Περραιβό. Ἡ σωστὴ ἡ ἀλήθεια εἶναι, — καὶ τὴ χρωστάμε στὸν ἀκούραστο καὶ σοφὸ ἐρευνητὴ μας τὸν κ. Λάμπρο, — πῶς πρὶν ἀναγκαστῆ ἡ Πόρτα ἀπὸ ἄλλους διπλωματικοὺς λόγους νὰ ξεπολύσῃ τὸ Ρήγα καὶ τοὺς συντρόφους του ἔστειλε κρυφῶς δικταγὴ νὰ τοὺς στραγγαλίσουνε στὴ φυλακὴ, καὶ ἔπειτα νὰ διαδώσουνε πῶς ἔφυγαν, καὶ αὐτὸ ἔγινε. Ἀργὰ ὅμως γιὰ τὴν Τουρκία, ἐπειδὴ ὁ Θουρίος τους τραγουδιότανε πιά τότες ἀπὸ κάθε ρωμαϊκὸ στόμα.

Πολιτικὰ μεπεδέματα.

Ἄν καὶ τὰ πολιτικὰ τῆς Εὐρώπης τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἀνήκουνε, μέρος στὴ Γενικὴ Ἱστορία, μέρος στὴν Τούρκικη, ἀξίζει ὅμως νὰ τοὺς ρίξουμ' ἐδῶ μισή ματιὰ, γιὰ νὰ ἐνοήσομε καλλίτερα τὰ κατόπι.

Μῆτε τῆς Ρουσίας μῆτε τῆς Τουρκίας δὲν τῆς ἄρεξε ἡ ἀνκαταστά ἐκείνη τῆς Γαλλίας μὲ τ' ἀνατολικά. Κατεβαίνει λοιπὸν ἄξαφνα Ρουσοτουρκικὸς στόλος, καὶ βγάζει τοὺς Γάλλους ἀπὸ τὰ Ἐφτάνησα (1799). Ἔμεινε τώρα ν' ἀποφασιστῇ ποιὸς θὰ τὰ πάρῃ τὰ Ἐφτάνησα. Συμφωνήσανε λοιπὸν οἱ καινούριοι σύμμαχοι νὰ τὰ κάμουν αὐτόνομα μὲ ρουσοτουρκικὴ προστασία, καὶ μ' ἓνα ἀπῆμαντο φόρε στὴν Πόρτα. Τὸ πιὸ περίεργο εἶναι πού ὁ Μπωναπάρτης, πού μόλις τίς προκάλεσε θεωροῦσε τὰ νησιὰ ἐκεῖνα πολυτίμη γιὰ τὴ Γαλλία, τώρα χαιροκροτοῦσε τὴ ρουσοτουρκικὴ αὐτὴ δημοκρατία!

Ὡς τόσο σιγὰ σιγὰ ἡ Ρουσία ἄρχισε καὶ εἰδεύχε τῆς Τουρκίας πῶς ἐνοοῦσε μόνη τῆς νὰ κυβερνᾷ τὴν καινούρια τὴ «δημοκρατία», μὲ τὴ μεγάλ-

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ τής Παιδείας, γράφουν οι φημερίδες, δήλωσε πως θα πάψει τον καθηγητή του Πανεπιστημίου κ. Νικόλαο Χατζιδάκη γ.α.τ., λέει, δημοσιογραφώντας υποστηρίζει τον βδελυρόν άγώνα των μαλλιαρών, και δε θα περιοριστεί μονάχα σ' αυτόν αλλά άργότερα θα εφαρμόσει το ίδιο μέτρο και για τους άλλους δημοτικιστάδες καθηγητές.

Αυτό το κρίνουμε σά μιχ καινούρια νίκη του άγώνα μας. Νά, λοιπόν που ή επίσημη Πολιτεία κατάλαβε πως το κίνημα τω φωτισμένων ανθρώπων ξεπλώνεται σημαντικά, και καιρός να το πολεμήσει. Αδιάφορο δ για μās ό πόλεμος είναι ζωή.

Όσο για τον κ. Ν. Χατζιδάκη, είναι ό πρώτος, θαρούμε που θα πέσει θύμα τής Ίδίας, μέσα από το Πανεπιστήμιο. Για τούτο ή τιμή γι' αυτόν είναι μεγάλη. Τόσο περισσότερο μεγάλη, όσο έχει για παράδειγμα πλάι του, το μάρμακα του τού Γ. Χατζηδάκη, που ενώ εών επιστήμονας γλωσσολόγος ένωσε το δικιο του άγώνα μας, όμως για φόβο των Ίουδαίων έτρεξε και μπηκε κάτω από τά φτερούγια τού Μιστριώτη, και πασιζεί να μās πολεμά με όλα τά τιποτένια μέσα τής ευκοφαντίας.

Μά ό κ. Ν. Χατζιδάκης είναι νέος, από τή γενιά που ό άγώνας τω δημοτικιστάδων στηρίζει όλες τις έλπίδες του, από τήν καινούρια γενιά που θα πάρει μιχ μέρα άπανου της τού ζήτημα, γιατί θα νιώσει και δέν μπορεί να γίνει άλλοιώς—πως ή Έθνηκη Ψυχή ή ζει άκόμα, ζει μέσα στα στήθια αυτόνων που φωνάζουν σήμερα για τή ζωντανή όλου τού Έθνους γλώσσα.

ΚΑΙΝΟΥΡΙΟ κάλε άντραχάθημα τής Αστυνομίας μας. Ό χωροφύλακας Σαλτσάνης στον Πειραιά, έσπασε στο έζυλο ένα φτωχό εργάτη, γιατί χρώσταχε, λέει, στον μάρμακα του χωροφύλακα δ δρχ.μέε.

Αν το ζετάρουμε τού ζήτημα από τή νομική άποψη, θα φτάσουμε σε' άκόλουθο συμπέρασμα. Ό χωροφύλακας, που άντιπροσωπεύει τήν εκτελεστική έξουσία, έπικασε, δίκασε και καταδίκασε έναν πολίτη για ένα χρέος του. Μ' άλλα λόγια καταπίτησε τά δικαιώματα τής δικαστικής έξουσίας, με το έτσι θέλω, και σήκωσε μ' αυτό τον τρόπο πρώτος τή σημαία μιχς πολιτιστικής επανάστασης. Ότα λοιπόν ή Αστυνομία, με τά διεσπαρμένα όργανά της, που καταπιέζουν με χίλιχ μέσα το λαό, επαναστατεί, τί να κάμουμε οι πολίτες για να βρούμε το δικιο τους, και να εφαρμόσουν το νόμο;

Αν τδ δοίμε το ζήτημα κι από τήν κοινωνική μεριά συμπεραίνουμε. Αφού ό χωροφύλακας, το όργανο του Νόμου, δέν πάει στο δικαστήριο να βρει το δικιο του, μά το παίρνει με το χέρι του και με το μπάτσο, τί να κάμει ό φτωχός πολίτης στους άλλους όμοιους του, αφού το παράδειγμα τού τδ δίνει ή έξουσία, που πρώτη αυτή αυτοδικεί, και που μπορεί, το κάτω κάτω τής γραφής, να μή τόνε δικαιώσει ούτε το δικαστήριο, αν καταφύγει σ' αυτό και τότε να είναι με' άλλο κόμμα;

ΑΛΛΟ σκότωμα τής ιστορίας μας, από το Δήμο τούτης

λοιπό βασανίζεται να μās ζηγήση πως αν ό Άλγης είχε μεγάλο νού, κι ά βροφτιζότανε κιόλας, δε θα είτανε άδύνατο να μās πάρη όλους μαζί του, να σκαρώση μεγάλο Χριστιανικό Κράτος, και να κάμη περιττή τήν Έλληνική Έπανάσταση! Κρατήστε το χαμόγελο αν μπορείτε. Κρατήστε ύστερα και τήν εθνική άγανάχτηση, που πήγε να φανταστή τέτοιο άφύσικο πράμα, για να βρη τρόπο να δείξη πως καλλίτερο να μās έρχότανε το καλό από κάποιον άλλονε πάλε, παρά που ήρθε, όσο ήρθε, από τή δική μας τή θυσία. Αγιάτρευτη άρρώστια αυτή των προπατόρων μας, των παππάδω μας, των πατέρω μας, μά και τώνε σημερινώ μας άκόμα.

Ό Άλγ Πασάς έπρεπε να είναι όπως είτανε, και στάθηκε για καλό μας αυτό, επειδή ή πολιτική του τή βοήθησε και τήν ξέσπασε τήν Έλληνική Έπανάσταση. Στάθηκε όμως για καλό μας και για άλλο έπίσης σοβαρό λόγο, που έγινε άφορη ή γνωριστή και να δοξαστή ή μεγαλύτερη φυλή που φάνηκε στον τόπο ύστερ' από τους Σπαρτιάτες, ή Σουλιώτικη ή φυλή. Η φύλτα εκείνη ή άγράμματη κ' ή άδασκάλευτη, που μās έδειξε τί λογής ξανάρχεται και τί λογής ξαναφέγγει ό άληθινός ό Έλληνομός.

(άκολουθεί) **ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ**

τή φορά. Έγινε επιτροπή για ν' αλλάξει τήν όνομασία τού κάθε μαχαλά τής Άθήνας που αφέρι κακόχρον ή άδικαιολόγητον όνομα κατά τις φημερίδες μας.

Έτσι λοιπόν παρουσίασε μιχ λίστα ή επιτροπή, που με δαύτη γίνεται ή Πλάκα «συνοικία Λουσικράτους», ή Γαργαρέτα «συνοικία Διονύσου», τά Πετράλωνα «συνοικία Βαρράθρου και Μελίτου», τά Παντρεμενάδικα «Άρδητού», τδ Παγκράτι «Γμηττού», τδ Γκαζοχώρι «Κεραμεικού», τδ Πιθαράδικα «Άρεως», τδ Σφαγεία «Σικελίας» και τδ Χεζολίθαρα... «Άκαδημία Πλάτωνος!»

Τδ να φαίνονται στα μέλη τής επιτροπής τά σημερινά όνόματα τω μαχαλάδω μας «κακόχρα» κάτι πάει κ' έρχεται, αφού τά περισσότερα από δαύτα είναι δασκάλοι. Κείνα που δε μπορούμε να νιώσουμε είναι τδ γιατί να τούς φαίνονται «άδικαιολόγητα». Ό λαός μας για κάθε όνομα έχει και μιχ παράδοση, κ' ένα μύθο. Και λοιπόν τί καλύτερη δικαιολογία χρειάζεται από τήν παράδοση;

Άχ! που μās σέρνει ή προγονομανία! Όλα να τά σδύσουμε, όλα τά σημερινά να τά καταστρέψουμε, ναναστήσουμε μονάχα τά παλιά όνόματα, κι ό κόσμος ής χαλάσει.

Πρέπει να τδημολογήσουμε, πως τρελλότερους ταφογδύτες από μās δέν είδε ό κόσμος ίσαμα τώρα.

ΠΡΟΣΕΥΧΗ

Τώρα που ή αδερφοδία μου με προσοχή μεγάλη, Στέκεται θυμιατίζοντας μπροστά στο κοινοτάσιο, Η μάνα μου, κι ό κύρης μου κ' έγώ κ' ή αδερφή μου, Προς το Θεό τδ πνεμα μας υψίζουμε κ' έντός μας Δέησης λόγια ύψώνομαι. Κ' ή μάνα μου : «Θεέ μου Κόφτε μου μέρες δσας θές και δίν' τις στα παιδιά μου». Κι ό κύρης μου : «Νά γήρασα να δώ να καμαρώσω Τδ γιό μου και τήν άπληρη μικρή μου θυγατέρα» Κι ή αδερφοδία μου : «Άδαινε γάνκειά μου Παναγία, Τδ γασσεμά στις γούστες μου, τδ γιοβλια στο περβόλι». Κ' έγώ : «Χριστέ μου άσκημηνε λιγάκι τήν καλή μου, Να μην τήν άγαπούνε πια τά τόσα παλικάρια, Γιατί φοβήμαι και θαρρώ πως θα με λησμονήση, Και μιν έσπέρα θάν τή δώ γυρήνη σ' άλλα σήθια».

Συμύρην 11)08. **ΤΩΝΗΣ ΧΡΗΤΙΑΔΗΣ**

Η ΛΕΙΑΚΑ

Τά μονομηνιάτικα.

Έτσι λένε τά αδέρφια, που γεννιώνται τον ίδιο μήνα, και άλλο χρόνο. Στην Ηλεία ύπάρχει ή πρόληψη πως ό μονομηνιάτικος δέν πρέπει να ιδει τον αδερφό του, είτε σερνικός είτε θηλυκός είναι, ούτε νεκρό ούτε γαμπρό. Γιατί αν τότε ιδεί θά πεθάνει άπάνω στο χρόνο. Κ' οι δυστυχισμένοι μονομηνιάτικοι, είναι καταδικασμένοι, να μη δώτουμε τον τελευταίο άσπασμό στο νεκρό αδερφό τους!

Είναι όμως μέσο να ξεφύγουμε το εμπόδιο αυτό και τού δώσουμε το νυμφικό φίλημα. Τδ εξής : Γεμίζουνε δηλ. τδ στόμα τους νερό, σκεπαίζουνε τά μούτρα τους με μιχ μπόλια και μπαμπουλωμένοι που θάνα, πλησιάζει ό ένας τον άλλονε μούτρο με μούτρο, και μπουχίζουμε τις μπόλιες με το νερό πώχουμε στο στόμα. Εσκεπαίζονται και φιλιούνται. Και με το μπουχισμα αυτό ξεφεύγουμε τής μοίρας τδ γραφτό.

Όυτε να κοινωνήσουνε μαζί πρέπει τά μονομηνιάτικα. Άλλ' μπαίνει στην εκκλησιά ό ένας αδερφός, όταν κοινωνήσει και βγει ό άλλος.

Τά πιστροδία.

Σά φύγει ή νύφη άπ' τδ πατρικό της σπίτι, κ' είτε στην ίδια πόλη μένει, είτε σε άλλη χώρα πάει, δέν παγαίνει κανένας άπ' τούς συγγενήδες της να τήν επισκεφετεί, πριν κάμει τά πιστροδία. Πρέπει δηλ. σε όχτώ ή περισσότερες άπ' τδ γάμο της μέρες, να γυρίσει και κάμει επίσκεψη στο πατρικό της σπίτι. Κι από τότε έχουν οι δικιοι της τδ λεύτερο να πηγαίνουνε και τή βλέπουνε.

Σε άλλα μέρη όμως δέν έχουνε τή συνήθεια αυτή. Στο Μεσολόγγι μάλιστα τή δευτέρα του γάμου—οι περισσότεροι γάμοι εκεί γίνονται τήν Κεριακή—πηγαίνουνε οι δικιοι τής νύφης άντρες, γυναίκες, κορίτσια κι άγόρια μαζί και διασκεδάζουνε στο γαμπρού τδ σπίτι.

Κρασοφιλία ή ξέλαση.

Με τις ζημιές που πάθανε οι χτηματιήδες τις τελευταίες χρονίες, πολλά άμπέλια και σταφίδες κιντυνεύουνε να μέινουνε χέρσα, γιατί δέν έχουνε τά μέσα να τά καλλιεργήσουνε. Δέν τούς άφήνουνε όμως οι καλοί γειτόνοι και καλοί πατριώτες να πάνε χαμένοι.

Τις Κεριακές ή τις γιορτές, που έχουνε σκόλη, σηκώνονται πολλοί μαζί και με το κλαδευτήρι ή τδ τσαπί στο χέρι, πηγαίνουνε στο ξεπεσμένου γειτόνα τδ ύποστατικό και χωρίς πληρωμή εργάζονται ως τδ γιόμα. Και δυό-τρεις φορές έτσι πηγαίνόμενοι τδ μπερίζουνε. Ό νοικοκύρης όμως είναι ύποχρεωμένος να τούς πάγει τδ φαγητό τους και τδ κρασί τους και σά σκολάσουνε τδ βίχουνε στο φαγοπότι.

Η εργασία που γίνεται έτσι λέγεται κρασοφιλία ή ξέλαση.

Η Μαριορή κι ό Τριτσιμπιδας.

Στου Άλα τά ψηλώματα ζούσε κατά τά 1845 μιχ πολυ όμορφη κοπέλλα, ή Μαριορή, ή όμορφότερη άπ' όλα τά κορίτσια τής Ηλείας. Ζει άκόμα μιχ άνιψά της, που έχει τδ χάνι στο δίστρατο, τού Άάλα και Δούκα. Είναι γερόντισσα, αλλά διακρίνει κανένας άκόμα, στα μορφοδεμένα σουρίτια του προσώπου της, τήν όμορφη ράτσα τής γενιάς τής Μαρριορής.

Η Μαριορή είτανε άρθωνιασμένη με τον Τριτσιμπιδα, πλούσιο άρχοντόπουλο άπ' τή Μπαρμπάσaina. Η Μπαρμπάσaina, χωριό κοντά στον Πύργο, φημιστήκε όχι μονάχα άπ' τού Τριτσιμπιδα τδ τραγούδι, αλλά και στις μέρες μας, άπ' τδ κίνημα του Παπαστασινού για τδ σταφιδικό ζήτημα.

Στον καιρό τής σλαβιάς κατοικούσανε τδ Άάλα πλούσιοι Τούρκοι μπέηδες, κι άκόμα ύπάρχουνε τά θέματα άπ' τά μεγάλα σεράγια τους. Ντόπιοι άπ' τού Άάλα καπεταναίοι βγήκανε οι Καραμεραίοι, που στην Έπαναχτηση, με τδ Μεταξά και τούς Πετμεζάδες, δώξανε από κεί τούς Τούρκους και πολλούς άπ' αυτούς σκλαβώσανε :

Λουκίσσα με τά κούρα νερά, με τούς πολλούς κανάλους και Άάλα με τούς Μπέηδες, με τούς καλούς πασσάδες και σν καϊμένη Μπασιαρά με τις βαρειές κυριάδες, όπου δέν καταδέχονταν τή γή να τήν πατούνε, και τώρα εγενήκανε κοπέλλες τω ραγιαδων, και τώρα καταδέχτηκαν πεζοί να σηκωδούνε, πεζοί να φύγουν, βρέ παιδιά.

Η Λουκίσσα είναι μιχ βρύση μέσα σ' ένα βαθύ λάκκωμα, άριστερά καθώς ανεβαίνουμε στο Άάλα, και προτού φτάσουμε άκόμα στο Δούκα. Φαίνεται πως κάποια Δούκισσα τήν έφικασε, γιατί και τδ χωριό του Δούκα είτανε τον παλιό καιρό Δουκώνε φιδουδ. Τδ Δούκα απέχει μιχ όρα άπ' τού Άάλα και τδ Μπασιαρά, μικρό χωριουδάκι, είναι πλησιέστερ' άκόμα.

Τδ Άάλα ύστερ' άπ' τήν Έπανάσταση διατήρησε μεγάλο άρχοντολόγι και πολλούς κωπιτανέους. Πολλοί άπ' αυτούς ζητήσανε τή Μαριορή, άλλ' οι γονέοι της προτιμήσανε τδ πλουσιόπαιδο τής Μπαρμπάσαινικς. Από τότε είχανε άρχισει οι άνθρωποι